

Czech Republic
Land of Stories

Vysocina Region

Zabytki
UNESCO

Region VYSOČINA (WYSOCZYNA)

Krajobraz Wysoczyny osłonięty zalesionymi wzgórzami i kwitnącymi łąkami przyciąga przede wszystkim miłośników spokojnych czasów rodzinnych. Zwolennicy aktywnego wypoczynku znajdą tutaj natomiast szlaki turystyczne, trasy rowerowe oraz wiele miejsc do uprawiania różnych sportów. Region posiada również bogatą ofertę dla miłośników sztuki i historii. Czekają na nich liczne muzea i galerie. Minione stulecia pozostawiły w regionie szereg grodów, zamków, klasztorów i zabytków budownictwa ludowego. Liczne zabytki stanowią ważną część nie tylko narodowego ale i światowego dziedzictwa kulturowego - historyczne centrum miasta Telč wraz z renesansowym zamkiem, kościołem św. Jana Nepomucena na Zielonej Górze w mieście Žďár nad Sázavou i zachowana wyjątkowa dzielnica żydowska wraz z terenami dawnego klasztoru benedyktynów z romańsko-gotycką bazyliką św. Prokopa w mieście Třebíč jest jednym z zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.

Trzy zabytki UNESCO na Wysoczyźnie

W Republice Czeskiej znajduje się obecnie czternaście zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Trzy z nich leżą w regionie Wysoczyny i oddalone są od siebie o około 40 km. W ten sposób tworzą pewnego rodzaju trójkąt, dzięki czemu można je zwiedzić w ciągu jednego weekendu. Ale to nie wszystko – pozostałych jedenaście klejnotów znajduje się w odległości dwóch godzin jazdy samochodem.

TELČ

ZABYTKOWE CENTRUM MIASTA

Centrum zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego UNESCO w 1992 roku.

Malownicze miasto Telcz leży pośrodku Wyżyny Czeskomorawskiej, 30 km od granicy z Austrią, w połowie drogi między Pragą a Wiedniem. Telcz oferuje turystom wyjątkową atmosferę dawnych czasów oraz żywe spotkanie ze wszystkimi stylami architektonicznymi ubiegłego tysiąclecia. Posiada dobrze zachowany kompleks architektoniczny, nad którym dominuje zamek renesansowy i rynek.

Telcz posiada dobrze zachowany kompleks architektoniczny, nad którym dominuje zamek renesansowy i rynek. Data założenia miasta jest nieznana, natomiast najstarsza wzmianka o Telczu pochodzi z lat 1333 – 1335. Od 1339 roku miasto było własnością panów z Hradca, drugiego najpotężniejszego rodu w XVI wieku na pograniczu Czech i Moraw. Zaslugą tego rodu, a zwłaszcza Zachariasza z Hradca, dawna twierdza wodna z zamkiem gotyckim zmieniła się w urokliwe miasteczko renesansowe.

Z początkiem XVII wieku Telcz przeszedł na własność rodu Slawatów, a następnie rodu Lichtensteinów - Kastelkornów, od lat 60-tych XVIII wieku aż do 1945 roku zamkiem i miastem zarządzał ród Podstatských - Lichtensteinów. Ostateczny charakter rynku w Telczu nadała kolumna maryjna, fontanny, barokowe posągi, bramy miejskie i podcienie otwarte półlukami arkad na filarach.

W drugiej połowie XVI wieku Zacharyasz z Hradca polecił przebudować ówczesny zamek gotycki na renesansową rezydencję. Rozległy kompleks zamku renesansowego został zaprojektowany przez architekta B. Magiego z Arogne. W zamku zachycającą obecnie luksusowe wnętrza o niepowtarzalnym wystroju, wyposażenie z tamtej epoki oraz cenne zbiory. Częścią kompleksu zamkowego jest też Galeria Zamkowa i podziemia, ogród zamkowy i park z oranżerią.

Co jeszcze warto zwiedzić...

Muzeum Wysoczniny Jihlava, oddział Telč

Aktualnie miejscowe muzeum znajduje się w tymczasowych pomieszczeniach uniwersyteckiego centrum Uniwersytetu Masaryka w mieście Telč. Częścią ekspozycji są przedmioty opowiadające historię miasta, zabytki kościelne, ślubne proporce czy zbiory etnograficzne.
<http://muzeum.ji.cz>

Podziemia Telcza

Średniowieczne podziemia ciągną się nie tylko pod większością domów na placu im. Zachariasza z Hradca, ale też pod częścią zamku. Poszczególne, czasem nawet dwupiętrowe piwnice zostały połączone krętymi korytarzami, których udostępniona część mierzy niemal 150 metrów. Dodatkową atrakcją jest interaktywna wystawa rozrywkowo-edukacyjna prezentująca miasto Telcz, jego okolice oraz ważne wydarzenia w historii miasta.

Dwór Pański Telcz

Zespół kiedyś dawno zaniedbanych budynków gospodarskich zmienił się po obszernej odbudowie w interaktywne centrum wypoczynku i turystyki, które nadal ceni swoją historię. Areal oferuje ekspozycję V podzámčí (Pod Zamkiem), salon gier U Zvířátek (U Zwierzątek), park linowy i ściankę wspinaczkową. www.panskydvurtelc.cz

Dwór Pański Telcz www.panskydvurtelc.cz – Wystawa historii transportu kolejowego www.pokoleji.cz – Zamek Roštejn www.hrad-rostejn.cz – Klasztor Nová Říše www.klaster.novarise.cz – Telčski dom www.telcsky-dum.cz – Geopark Vysočina www.geoparkvysocina.cz

CIEKAWOSTKI

- Najstarszy zabytkiem w mieście jest późno romańska wieża św. Ducha z pierwszej połowy XIII wieku, która ma 49 metrów wysokości.
- W sezonie można zwiedzać dwie wieże św. Jakuba i św. Ducha oraz platformę widokową Oslednice.
- Na końcu zapory Stawu Ulickiego znajduje się kapliczka granitowa z 1480 roku, jedna z najstarszych na Wysoczyźnie.
- Geopark Vysočina zajmuje obszar Wyżyny Jaworzyckiej, której najwyższym wzniesieniem jest właśnie Jaworzycza.

PUNKTY INFORMACJI, KONTAKTY

Centrum Informacji Urzędu Miejskiego Telcz
nám. Zachariáše z Hradce 10, 588 56 Telč
tel.: (+420) 567 112 407, (+420) 567 112 408
e-mail: info@telc.eu
www.telc.eu

Centrum Informacji Turystycznej Dwór Pański Telcz
Slavatovská 86, 588 56 Telč
tel.: (+420) 564 403 780
e-mail: info@panskydvurtelc.cz
www.panskydvurtelc.cz

Zamek Telcz
nám. Zachariáše z Hradce 1, 588 56 Telč
tel.: (+420) 567 243 821, 567 243 943, 602 793 963
e-mail: info@zamek-telc.cz, telc@telc.npu.cz
www.zamek-telc.eu

ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

KOŚCIÓŁ PIELGRZYMKOWY ŚW. JANA NEPOMUCENA NA ZIELONEJ GÓRZE Kościół został wpisany na Listę Dziedzictwa Kulturalnego UNESCO w 1994 roku.

W górnym biegu rzeki Sazawy, w samym sercu Wyżyny Czeskomorawskiej i w przepięknej scenerii przyrody obszaru chronionego krajobrazu Žďárské vrchy (Ždiarskie wzgórze), leży miasto Žďar nad Sazavou. Pierwotna osada powstała na starym szlaku przy klasztorze cystersów założonym przez Bočka ze Zbraslavia w 1252 roku. Žďar nad Sazavou uzyskał prawa miejskie dopiero w 1607 roku.

Budowa kościoła pielgrzymkowego św. Jana Nepomucena na Zielonej Górze, w pobliżu klasztoru cystersów, została zrealizowana dzięki długoletniej, bliskiej i bardzo owocnej współpracy dwóch wyjątkowych osobistości. Pomysłodawcą budowy był wielki czciciel Jana Nepomucena opat Václav Vejmluva, architektem natomiast słynny Jan Błażej Santini-Aichel. Ze względu na ogromne znaczenie tej świątyni pod budowę wybrano wzgórze nad klasztorem. Kościół został konsekrowany we wrześniu 1722 roku i stał się pierwszą tak dużą świątynią poświęconą św. Janowi Nepomucenowi.

Kościół jest uważany za szczyt twórczości Santiniego, przedstawia ponadczasowe dzieło, pozbawione tradycyjnych elementów charakterystycznych dla tamtej epoki. Zbudowany został na planie gwiazdy pięciopromiennej, ponieważ na podstawie legendy w miejscu, w którym utonął Jan Nepomucen, pojawiła się korona z pięciu gwiazd. Symbolika magicznej liczby pięć pojawia się wielokrotnie również w innych elementach. Świątynia ma pięć wejść, znajduje się w niej pięć kaplic z pięcioma ołtarzami, pięć połączonych gwiazd ośmiopromiennych w kopule oraz pięć gwiazd w lunetach nad oknami. Ambit wokół świątyni ma plan gwiazdy dziesięciopromiennej z wkomponowanymi bramami i pięcioma kaplicami.

Co jeszcze warto zwiedzić...

Zamek Žďar nad Sazavou

Jest to niezwykle żywe i kreatywne miejsce, które oferuje odwiedzającym mnóstwo atrakcji - zwiedzanie z przewodnikiem „Śladami Santiniego”, stała ekspozycja „Sztuka baroku” ze zbiorów Galerii Narodowej w Pradze, ścieżki edukacyjne wokół stawów zamkowych, kawiarnię, sklep z pamiątkami oraz kąpek zabaw dla dzieci. W 2015 roku na terenie zamku otwarto Muzeum Nowego Pokolenia, unikatową ekspozycję z elementami interaktywnymi. Na parterze znajduje się wystawa poświęcona historii Zakonu Cystersów oraz czasom średniowiecza, na pierwszym piętrze natomiast można zobaczyć piękny i kolorowy świat baroku. www.zamekzdar.cz

Dolny cmentarz i most barokowy

W pobliżu zamku, dawnego klasztoru, znajdują się kolejne budowle zaprojektowane przez architekta J. B. Santiniego, na przykład Dolny cmentarz na planie czaszki z czterema kaplicami wybudowany w 1709 roku. Zwiedzanie cmentarza należy uzgodnić wcześniej z zarządcą kościoła św. Jana Nepomucena na Zielonej Górze. W latach sześćdziesiątych XVIII wieku nieznanymi rzeźbiarzami wykonano osiem posągów świętych, których kopie zdobią obecnie stary most kamienny z trzema łukami.

Ścieżka edukacyjna wokół Zielonej Góry

Ścieżka edukacyjna ma dwie trasy. Pierwsza trasa spacerowa o długości 2,1 km usytuowana jest w okolicach stawu Bránského i obejmuje kilka mniej znanych budowli wybitnego architekta Santiniego. Druga trasa o długości 2,6 km prowadzi przez obszar chronionego krajobrazu w pobliżu stawu Konvent, gdzie znajdują się mola z widokiem na zamek Žďar.

Królestwo modelarskie www.mkzdar.cz – Rzeźby Michala Olšiaka www.zdarns.cz – CHKO Ždiarskie wzgórze <http://zdarskevrchy.ochranaprirody.cz/> – Areal rekreacyjny Pilák www.pilak.cz

CIEKAWOSTKI

Santini zawarł w swoim dziele symbolikę cyfry pięć na podstawie legendy o Janie Nepomucenie. Symbolika nawiązuje do pięciu ran Chrystusa, pięciu liter w słowie łacińskim „tacui” (milczałem) oraz przede wszystkim do pięciu gwiazdek, które unosiły się nad rzeką Wełtawą w miejscu utonięcia Jana Nepomucena. W kopule kościoła znajduje się także czerwony język świętego, który symbolizuje zachowanie tajemnicy spowiedzi.

PUNKTY INFORMACJI, KONTAKTY

Centrum Informacji Turystycznej
nám. Republiky 24, 591 02 Žďar n. S.
tel.: (+420) 566 628 539, 566 625 808
e-mail: ticzdarns@seznam.cz
www.zdarns.cz

Kościół pielgrzymkowy św. Jana Nepomucena na Zielonej Górze
591 02 Žďar nad Sázavou
tel.: (+420) 724 758 993
e-mail: info@zelena-hora.cz
www.zelena-hora.eu

Zamek Žďar nad Sázavou
Zámek 8/8, 591 02 Žďar n. S. 2
tel.: (+420) 566 629 152, 602 565 309
e-mail: info@zamekzdar.cz
www.zamekzdar.cz

TŘEBÍČ

TERYTORIUM BYŁEGO KLASZTORU BENEDYKTYŃSKIEGO Z BAZYLIKĄ ŚW. PROKOPA, DZIELNICA ŻYDOWSKA WRAZ Z CMENTARZEM
Zabytki zostały wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego UNESCO w 2003 roku.

Przez stulecia swego istnienia miasto stało się ważnym ośrodkiem regionu Wysoczyna. Miasto wywodzi się z osadnictwa średniowiecznego, którego początki były związane z założeniem klasztoru benedyktyńskiego przez książąt morawskich w 1101 roku. Klasztor należał do najbogatszych w całym królestwie i był znaczącym ośrodkiem edukacyjnym. Korzystne położenie klasztoru między miastami królewskimi Brnem, Jihlavą i Znojmem wpłynęło na założenie miasta na obu brzegach rzeki Jihlavy. Pierwsza pisemna wzmianka o Trzebieczu pochodzi z 1277 roku, natomiast prawa miejskie nadano mu w 1355 roku. O ówczesnym znaczeniu i pozycji miasta świadczą rozległy rynek z malowniczymi domami mieszczkańskimi.

Bazylika św. Prokopa

Romańsko-gotycka bazylika znajduje się w miejscu pierwotnego drewnianego kościoła klasztorowego. Budynek uległ znacznemu zniszczeniu podczas oblężenia Trzebiecza przez wojska węgierskie Macieja Korwina w 1468 roku i przez ponad dwa stulecia był wykorzystywany do celów świeckich. Mieściły się w nim między innymi stajnia końska, spichlerz i warzelnia piwa. Po odnowieniu w latach 1725–1731 odzyskał swoją funkcję sakralną i został poświęcony św. Prokopowi. W bazylice znajduje się cenna krypta romańska z pierwotną, ponad siedmiowieczną obudową stropu między kamiennymi żebami sklepienia, prezbiterium z podwójnym, ośmioczęściowym sklepieniem kamiennym, okrągłe okno (rozeta) we wschodniej części apsydy oraz północny portal wejściowy. Dzisiejszy wygląd bazylika uzyskała podczas przeróbek przeprowadzonych w latach 1924–1935, które nadzorował architekt Kamil Hilbert.

Dzielnica żydowska

Miasto Trzebiecz było dawniej ważnym ośrodkiem kultury żydowskiej na Morawach, czego świadectwem jest dobrze zachowana dzielnica żydowska. Pierwsza wzmianka pisemna o obecności Żydów w mieście pochodzi z 1338 roku. Od 1723 roku, kiedy to nakazano Żydom przymusowy pobyt w gettach, rodziny przeprowadzały się na teren Podklášteří (Pod klasztorem). Dzielnice żydowską tworzy zespół 123 zachowanych domów oraz obiektów dawnych instytucji żydowskich – ratusz, dom rabina, przytułki dla ubogich, szpitale i szkoły. Przednia (Stara) Synagoga znajduje się na zachodnim skraju dawnego getta i służy obecnie Czechosłowackiemu Kościołowi Husyckiemu. Tylna (Nowa) Synagoga została zbudowana około 1669 roku w stylu renesansowym. W galerii dla kobiet umieszczono ekspozycję odnoszącą się do tradycji i zwyczajów żydowskich. Można tutaj zobaczyć również model getta żydowskiego z 1850 roku.

Dom Seligmanna Bauera

Dom został wybudowany krótko przed 1798 rokiem przez Seligmanna Bauera na tzw. działce hiszpańskiej. Znaczenie i wartość tego domu polega przede wszystkim na jego bezpośrednim połączeniu z Tylną Synagogą. Na parterze znajduje się sklep ze starociami, który przypomina jedną z charakterystycznych czynności, którą zajmowali się kiedyś Żydzi. W tylnym skrzydle budynku mieści się kuchnia, wyposażona w nowoczesny sprzęt, gdzie można okazjonalnie przygotować koszerne potrawy. Pierwsze piętro przedstawia typowe mieszkanie mniej zamożnej rodziny żydowskiej w okresie międzywojennym.

Cmentarz żydowski

Nie wiadomo gdzie znajdował się dokładnie cmentarz średniowieczny Żydów z Trzebiecza. Nowe cmentarzysko powstało w pierwszej połowie XVII wieku na zboczu Hrádek. Zajmuje powierzchnię 11 772 m², i należy do największych cmentarzy żydowskich w kraju. Znajduje się tutaj około 11 000 grobów i prawie 3 000 nagrobków z kamienia, najstarszy z nich pochodzi z 1631 roku. Cmentarz obejmuje również salę obrzędowa z 1903 roku.

Co jeszcze warto zwiedzić...

Zamek Trzebiecz – Muzeum Wysoczyny Třebíč

Muzeum mieści się w budynku byłego zamku Wallensteinia, który został przebudowany w XVI wieku z pierwotnego klasztoru benedyktynów. Główne wejście na teren zamkowy prowadzi przez dwa budynki renesansowe. Budynek zamkowy z trzema skrzydłami zamyka kwadratowy dziedziniec z bazyliką św. Prokopa. W części zachodniej znajduje się park oraz pozostałości murów obronnych. W zamku można zobaczyć cztery odrębne ekspozycje tematyczne: Świat przyrody nieożywionej (szlak geologiczny), Portale i bramy świata (ekspozycja klasztoru), Wallensteinowie w Trzebieczu oraz Ludzie, Miejsca, Losy. www.muzeumtr.cz

Wieża Miejska

Wieża Miejska przy kościele św. Marcina pochodzi z połowy XIII wieku i powstała pierwotnie jako część fortyfikacji miejskich. Ma 75 m wysokości, a z galerii na wysokości 35 m rozciąga się piękny widok na całe miasto. Zegar na wieży (średnica tarczy 5,5 m, wysokość cyfr 60 cm) jest jednym z największych zegarów w Europie. www.visittrebic.eu

Ścieżka edukacyjna Śladami opatów i rabinów

Wyrusz na wędrowkę, zbierz pieczętki i zdobądź nagrodę! Ścieżka edukacyjna „Śladami opatów i rabinów” obejmuje wszystkie trzy najcenniejsze zabytki i odkrywa coś niecoś z życia obu wspólnot religijnych, które żyły przez wieki w Trzebieczu w bardzo bliskim sąsiedztwie. Ścieżka zawiera wiele ciekawych informacji na temat najważniejszych miejsc, historii domów żydowskich, synagog żydowskich oraz bazyliki chrześcijańskiej. W podróż można zabrać specjalną ulotkę na pieczętki. Na osoby, które zbiorą pieczętki z poszczególnych punktów informacji, czekają nagrody. www.visittrebic.eu

Wieża widokowa na Piekielnym wzgórzu www.visittrebic.eu – Wieża widokowa Vodojem Kostelíček www.visittrebic.eu – Ekspozycja interaktywna Podróż w czasie www.visittrebic.eu – Alternator-Centrum ekotechniki Třebíč www.alternator.cz

CIEKAWOSTKI

- Zabytki żydowskie w Trzebieczu są jedyne, po Jeruzolimie, które zostały samodzielnie wpisane na Listę UNESCO.
- Niezwykle zasłużoną osobistością Trzebiecza był Antonín Kalina, który jako zarządca bloku w obozie koncentracyjnym Buchenwald uratował ponad 900 chłopców żydowskich.

PUNKTY INFORMACJI, KONTAKTY

TIC Bazylika
Zamek 1, 674 01 Třebíč
tel.: (+420) 568 610 022, 777 746 982
e-mail: infobazilika@mkstrebic.cz
www.visittrebic.eu

TIC Tylna Synagoga
Subakova 1/44, 674 01 Třebíč
tel.: (+420) 568 610 023, 775 707 506
e-mail: infosynagoga@mkstrebic.cz
www.visittrebic.eu

TIC Dom Narodowy
Karlovo nám. 53, 674 01 Třebíč
tel.: (+420) 568 610 021, 775 707 503
e-mail: info@mkstrebic.cz
www.visittrebic.eu

Kalendarz imprez

TELČ

maj

Folklor w maju – spotkanie zespołów folklorystycznych
O pantofelek z bajkowego miasta Telč – konkurs mażorettek

Rewia weteranów – wystawa historycznych pojazdów wraz z programem towarzyszącym

lipiec

Francusko-czeska akademie muzyczna – warsztaty muzyki poważnej dla uczniów ze szkół całej Europy, koncerty

sierpień

Między dwiema bramami – retro wyścig samochodowy

Wakacje w Telczu – festiwal - koncerty, teatry, wystawy, nocne imprezy
Historyczne obchody Zachariasza z Hradca i Katarzyny z Wallensteinu
Parowe lato

wrzesień

Konkurs smoczycy łodzi na Szczepnickim Stawie

Balony nad Telczem – loty balonów na gorące powietrze

Dzień otwartych drzwi zabytków – koncerty, wystawy, projekcje video

październik

Uroczystości z okazji dnia św. Wacława – pochód św. Wacława

grudzień

Odlów Szczepnickiego Stawu

Święta Bożego Narodzenia w Telczu – żywa szopka, wystawy, jarmark

ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

marzec – kwiecień Pasja „Co się stało z Jezusem” – przedstawienie o życiu, śmierci i chwalebny zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa

maj

Otwarte ogrody – zwiedzanie kwitnących ogrodów zamkowych, liczne programy kulturalne

czerwiec

Pielgrzymka do św. Jana Nepomucena

lipiec

Dzień miasta Žďár – Święto nadania praw miejskich

Festiwal Pod Zieloną Górą – projekt alternatywnej kultury

sierpień

KoresponDance – Międzynarodowy festiwal tańca współczesnego i teatru ruchu

wrzesień

Horácký džbánek – festiwal muzyki ludowej

Smocze łodzie – wyścigi smoczycy łodzi na jeziorze Velký Dáň

Święto jarzębiny – festiwal sztuki, muzyki i dramatu

grudzień

Barokowe święto Santiniego – hołd dla genialnego inżyniera Santiniego. Koncerty, wykłady i wydarzenia z okazji jego życia i pracy.

Wiejski dzień na zamku

Żywa szopka

TŘEBÍČ

marzec

Festiwal Teatru 2-3-4 aktorów – wystawa spektakli kameralnych

maj

Święta muzyki z Václavem Hudečkem – festiwal muzyki klasycznej

czerwiec

Zámostí – festiwal rockowy i wielokulturowy

lipiec

Odrodzone żydowskie miasto – powrót dzielnicy żydowskiej do jej największej chwały

sierpień

Filmy dla Karla IV – przegląd filmowy

Szamajim – festiwal kultury żydowskiej

wrzesień

Święto trzech kapturów – historyczne obchody miasta

Wykopki – festiwal folklorystyczny

listopad

Dzień miasta – rodzinny festiwal

grudzień

Święto św. Marcina – święto nadejścia zimy z tradycyjną gastronomią

Bożonarodzeniowy rynek – jarmark z programem kulturalnym

Vysocina

Vysočina Tourism
Na Stoupách 144/3
586 01 Jihlava, Republika Czeska

Email: info@vysocinatourism.cz
www.vysocinatourism.cz
www.vysocina.eu
www.vysocina.eu/temata
Facebook: @regionvysocina
Instagram: @regionvysocina

Zabytki UNESCO

Wydał: Vysočina Tourism

Zdjęcia: archiwum Vysočina Tourism, archiwum CzechTourism, Jakub Mertl, archiwum miast Telč, Žďár nad Sázavou, MKS Třebíč, archiwum Kościoła Rzymsko-Katolickiego Žďár nad Sázavou, archiwum NPÚ Telč, archiwum Zamku Žďár nad Sázavou

Opracowanie graficzne: BigPoint

Druk: Jiprint, s.r.o.

Nakład: 3 000 szt.

Rok wydania: 2019

Nie na sprzedaż